

Ivalon alueen yleiskaava/osa-alueet 1-3; kaavaehdotuksen hyväksyminen

Kunnanhallitus 12.05.2025

835/10.02.02/2023

Valmistelija

Kaavoitusinsinööri

Yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Tiettyä kunnan osaa koskeavaa yleiskaavaa kutsutaan osayleiskaavaksi. Kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen ajan tasalla pitämisestä. Yleiskaavoituksella ohjataan yhdyskunnan eri toimintojen, kuten asutuksen, palvelujen, työpaikkojen ja virkistysalueiden sijoittuminen. Yleiskaavoituksella ratkaistaan tavoitellun kehityksen periaatteet. Yleiskaava ohjaa lisäksi alueen asemakaavojen laatimista.

Taustaa

Ivalon alueen osayleiskaava, jota ehdotetaan hyväksyttäväksi käsittää alueet Akujärveltä Nellimiin ja valtion rajalle. Ehdotuksen mukaisella alueella on voimassa osittain vuonna 1993 hyväksytty Inarijärven osayleiskaava. Inarijärven rantoja ohjaava osayleiskaavoitus on pääosin ratkaistu Inarijärven osayleiskaavalla (hyväksytty valtuustossa 16.3.2017 § 8).

Nyt kyseessä olevan alueen yleiskaavoitus on ratkaistu jo kertaan valtuustossa, mutta Rovaniemen hallinto-oikeus on kumonnut Inarin kunnanvaltuuston 16.9.2010 hyväksymän Ivalon alueen osayleiskaavan karttalehdet 1-3, hallinto-oikeus on perustellut päätöstään sillä, että kaavan perusteena olevat selvitykset ovat olleet osittain puutteellisia. Päätös ohessa.

Inarin kunnanhallitus on päättänyt 5.3.2012 pitämässään kokouksessa (§ 86) uuden Ivalon alueen yleiskaavan laatimisesta kyseisille osa-alueille 1, 2 ja 3. Tätä oikeusvaikutteista yleiskaavaa on tarkoitus käyttää alueidenkäyttölain (AKL) 72 §:n mukaisesti rantarakentamisen perusteena. Osayleiskaava on laadittu noudattaen voimassa olevan Ivalon alueen osayleiskaavan keskeisiä suunnitteluperiaatteita, jotka on määritetty Inarin kunnanvaltuuston vuonna 2004 hyväksymässä Ivalon poronhoitoalueen toiminnallisessa suunnitelmassa.

Yleiskaavoituksen keskeisenä tavoitteena on osoittaa alueelta maankäytöllisiä mahdollisuuksia ja lisätä alueen vetovoimaisuutta varaamalla riittävät aluevaraukset laajenevan ja monipuolistuvan elinkeinoelämän sekä kasvavan asukasmäärän tarpeisiin. Rantavyöhykkeen rakennuspaikkojen mitoitus perustuu emätila- ja tilakohtaiseen rantaviivaselvitykseen. Emätilaselvitystä ei ole tehty Ivalojokivarteen, alue on kokonaisuudessaan merkitty tulvauhanalaiseksi alueeksi ja rakentaminen ratkaistaan tapauskohtaisesti. Samoin emätilaselvityksen ulkopuolelle on jätetty alle 4 ha järvet ja muut joet.

Yksi keskeisin osayleiskaavoituksessa selvitetty asia on ollut valtiolle osoitettavien rantarakentamisen sijainti ja määrä sekä maisemallisesti ja virkistysarvoltaan arvokkaiden Inarijärven ranta-alueiden osayleiskaavamerkinnot ja – määräykset.

Osayleiskaavoituksen suunnitteluvaiheet

Osayleiskaava on kuulutettu vireille 6.6.2012. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 30 pykälän mukainen tilaisuus mielipiteen esittämiseen on järjestetty asettamalla kaavaluonnos julkisesti nähtäville 8.4.-8.5.2015. Kaavaluonnoksesta saatiin 12 lausuntoa ja 24 mielipidettä.

Yhteenveto kaavaluonnoksesta saaduista lausunnoista ja mielipiteistä sekä niihin laaditut vastineet on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 10 ja 11.

Luonnosvaiheen jälkeen kaavaan on tehty muutoksia ja selvityksiä. Osayleiskaavaehdotus I (17.12.2018) laadittiin 7.1.2015 päivätyn osayleiskaavaluonnoksen ja siitä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden ja neuvottelujen pohjalta. Ensimmäisessä kaavaehdotusvaiheessa mm. poistettiin kaavaluonnoksessa Inarjärven läheisille metsäalueille osoitettu ma-2-merkintä ja siihen sisältynyt maisematyölupavaatimus. Inarjärven ranta- ja lakimetsäalueiden maisema- ja virkistysarvojen turvaamiseksi kaavaehdotuksessa osoitettiin valtion alueille retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaisia alueita (VR-1/v), joille esitettiin metsätaloushakkuut kieltävä suojelumääräys (MRL 41.2 §). VR-1/v-alueiksi osoitettiin valtion metsäalueet niiltä osin, kuin ne kuuluvat voimassa olevan yleiskaavan MU-alueisiin ja Metsähallituksen *Inarjärven rannat* -virkistysmetsien rajauksiin.

Osayleiskaavaehdotus I (17.12.2018) on ollut MRL 65 §:n ja MRA 19 §:n mukaisesti nähtävillä 20.3 - 23.4.2019. Osayleiskaavaehdotuksesta I saatiin 12 lausuntoa ja 30 muistutusta. Lisäksi Lapin ELY-keskus ja Metsähallitus antoivat lausunnon osayleiskaavan Natura-arvioinnista. Yhteenveto kaavaehdotuksesta I saaduista lausunnoista ja muistutuksista sekä niihin laaditut vastineet on esitetty kaavaselostuksen liitteissä 12 ja 13.

Osayleiskaavaehdotus II (27.5.2024) on laadittu 17.12.2018 päivätyn osayleiskaavaehdotuksen pohjalta huomioiden siitä saatu palaute ja käydyt neuvottelut sekä lähtöaineistojen ja selvitysten täydennykset. Osayleiskaavaehdotukseen II valtion maisemallisesti ja virkistysarvoiltaan arvokkaita metsäalueita koskevia kaavamääräyksiä muokattiin edelleen. VR-1/v-alueen kaavamääräystä tarkistettiin sallimaan metsätaloushakkuut maisematyöluvalla peitteisen metsätalouden menetelmin ja täydennettiin tien rakentamista ohjaavilla määräyksillä. Sarminiemen sisäosien valtion metsäalueet osoitettiin virkistys- ja maisema-arvojen turvaamiseksi Retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi VR-2/v, jolla metsätaloushakkuut sallitaan vain maisematyöluvalla peitteisen metsätalouden menetelmin. Määräyksiin lisättiin myös velvollisuus esittää maisematyölupahakemuksen yhteydessä selvitys suunniteltujen metsätaloustoimenpiteiden näkyvyydestä Inarjärven rantamaisemaan ja selkeästi nähtävissä olevia hakkuuta ei sallita. Lisäksi vesistöjen rantaan tulee jättää vähintään 100 metrin levyinen suojavyöhyke, jolla ei tehdä metsätaloushakkuuta. Kunnanhallitus päätti asettaa kokouksessaan 3.6.2024 § 134 osayleiskaavan kaavaehdotuksen uudelleen nähtäville.

Osayleiskaavaehdotus II on ollut nähtävillä 11.9. – 11.10.2024. Nähtävilläolokaikana on pidetty 19.9.2024 yleisötilaisuus Ivalossa kunnantalolla, jossa esiteltiin osayleiskaavaan tehtyjä ratkaisuja. Tilaisuus myös streamattiin etänä kuuntelijoille ja tallennettiin myöhempää katselua varten. Lausuntoja osayleiskaavaehdotuksesta II saapui 17 kpl ja muistutuksia 79 kpl. Lausunnon antoivat Arktisen Lapin ympäristönsuojelu, Fingrid Oy, Inarin kunnan terveydensuojeluviranomainen, Inarin Luonnonystävät ry, Ivalon paliskunta, Keväjärvien kyläyhdistys, Keväjärvien yksityistie, Kolttien kyläkokous, Lapin ELY-keskus, Lapin liitto, Lapin pelastuslaitos, Luonnonmetsät Sápmi -työryhmä, Metsähallitus, Paliskuntain yhdistys, Saamelaiskäräjät, Saamelaismuseo Siida ja Väylävirasto. Inarin luonnonystävät ry on lähettänyt korjatun lausunnon nähtävilläolokajan ulkopuolella 11.2.2025, lausunto ohessa.

Kaavaehdotukseen on nähtävillä olon jälkeen tehty joitain vaikutuksiltaan vähäisiä ja rajattuja tarkistuksia, joista on tiedotettu ja kuultu osallisia kirjeitse ja annettu mahdollisuus muistutukseen 9.4.-30.4.2025 välisenä aikana.

Saadut palautteet on kerrottu liitteen 16 vastineissa kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin.

Edellä mainittu rajattu kuuleminen tehtiin muutoksista, joilla arvioitiin olevan olennaista merkitystä rajalliselle osallisjoukolle, joita oli siksi tarpeen kuulla muutoksista. Muut kaavaehdotukseen tehdyt tarkistukset ovat luonteeltaan teknisiä tarkistuksia tai vähäisiä muutoksia, jotka eivät olennaisesti muuta kaavan sisältöä tai ohjausvaikutusta. Erillisen kuulemisen aikana saapui 4 muistutusta. Yhteenveto kaavaehdotuksesta II saaduista lausunnoista ja muistutuksista ja erillisestä kuulemisesta sekä niihin laaditut vastineet on esitetty liitteissä 15 ja 16.

Lisäksi kunta on neuvotellut eri sidosryhmien kanssa useaan otteeseen kaavoituksen aikana. Saaamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu on pidetty 3.12.2018 ja 8.1.2019 ja poronhoitolain 53:n mukainen neuvottelu 27.2.2025. Muistiot ohessa. Lisäksi neuvotteluja on pidetty Metsähallituksen ja ELY-keskuksen kanssa sekä muiden viranomaisten kanssa.

Kaavoituksen aikana selvityksiä on täydennetty uusilla maastoinventoinneilla sekä selvitetty kaavaratkaisun vaikutukset Inarijärven rantojensuojeluohjelma-alueeseen sekä laadittu Natura-arvioinnin päivitys, jossa on huomioitu kaikki Inarijärven Natura-alueelle kaavassa osoitettu maankäyttö sekä Natura-alueen läheisyyteen osoitetut matkailupalvelualueet, loma-asutus ja muu toiminta.

Osayleiskaavaehdotus II sekä siihen tehdyt tarkistukset nähtävilläolon jälkeen:

Kaavaehdotukseen on tehty seuraavat vastineissa esitetyt tarkistukset. Perustelut esitetään kaavaselostuksen liitteessä 15 ja 16

- ohjelmapalvelutoimintojen opt -alueen osa merkintä on poistettu
- Lompolanjärvelle valtion maalle osoitettu RM-alue on poistettu
- Sarmilompololle valtion maalle osoitetuista rakennuspaikoista on poistettu yksi ja siirretty toista
- Sarmilompolon entisen kalankasvattamon alueelle osoitettu RM-aluemerkintä on poistettu ja osoitettu sen alueella olevat nykyiset rakennuspaikat nykytilanteen mukaisesti sekä valtion maalle yksi uuden loma-asunnon rakennuspaikka
- Könkäänjärveltä laskevan jokiuoman rannalle osoitettu kahden uuden rakennuspaikan loma-asuntoaluemerkintä RA on poistettu ja osoitettu kyläalueeksi AT-aluemerkinnällä
- olemassa olevat ja ohjeelliset moottorikelkkailu-ura/-reitti-merkinnät on muutettu moottorikelkkailun yhteystarve-merkinnäksi
- luo-3 kaavamerkinnän selitystä on tarkennettu ELY-keskuksen esittämällä tavalla poistamalla viittaus vaarantuneisiin lajeihin
- jätevesien käsittelyä koskevia kaavamääräyksiä on tarkennettu lainsäädäntöön viittaamisen osalta sekä poistettu kunnan ympäristönsuojelumääräysten kanssa ristiriitaiset määräykset
- SM-merkinnät Ylimmäisellä Menesjärvellä ja Peuravuonon etelärannalla sijaitsevilta mahdollisilta muinaisjäännoksiltä on poistettu (kyseessä ei kiinteäksi muinaisjäännokseksi varmennettu kohde, kohdemerkinnän poistolle on saatu alueellisen vastuumuseon hyväksyntä)
- valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen -ma-merkintä on muutettu -maV-merkinnäksi ja tarkennettu sitä koskevaa määräystä siten, että tilaisuus lausunnon antamiseen on varattava alueelliselle vastuumuseolle (museoviranomaisen sijasta)
- RKY-kohteita koskevaa määräystä on tarkennettu siten, että lausunto tulee pyytää alueelliselta vastuumuseolta (museoviranomaisen sijasta)

- sr-kohteita koskevaa määräystä on tarkennettu siten, että tilaisuus lausunnon antamiseen on varattava alueelliselle vastuumuseolle (museoviranomaisen sijasta)
- Keskimmäisen Kivijärven tilalle 80:0 perustettu yksityinen luonnonsuojelualue on osoitettu SL-4-alueeksi ja määrätty, että alueella noudatetaan alueen suojelupäätöksen mukaisia rauhoitusmääräyksiä. Tilalle osoitetut 4 loma-asunnon rakennuspaikkaa ja niiden RA-alue on poistettu ja niemessä sijaitsevan nykyisen loma-asunnon RA-alue tarkennettu kiinteistörajan mukaiseksi.
- lisätty ma-3-alueen kaavamääräykseen, että aluetta koskevista merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä on alueelliselle vastuumuseolle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen
- lisätty luo-merkinnän selitykseen viittaukset vesilain ja metsälain pykäliin
- päivitetty Ahvenkujajärven pohjavesialueen raja-alue nykyisen aluerajauksen mukaiseksi ja muutettu kaavamerkinnäksi pv
- lisätty kerran sadassa vuodessa toistuvan ennustetun tulvan likimääräinen alue ohjeellisella rajauksella informatiivisena merkintänä ilman kaavamääräyksiä
- päivitetty viittaukset maankäyttö- ja rakennuslakiin 1.1.2025 voimaan tulleiden rakentamislain ja alueidenkäyttölain pykäliin
- lisätty kaavamääräys, jonka mukaan ennen rakentamisluvan myöntämistä tulee pyytää vesiväylän ylläpitäjän lausunto niillä alueilla, missä sijaitsee vesiväylien turvalaitteita.
- tarkistettu rakennuspaikkojen sijoitusta Siskelijärvellä.
- lisätty Rovajärven läheisyydessä pienen lammen rannalla sijaitsevalle kiinteistölle 14:10 nykyisen loma-asunnon rakennuspaikkamerkintä ja RA-alue
- siirretty Ala-Mustolan kulttuuriympäristökohteen viereen kiinteistölle 12:23 osoitettu uusi loma-asunnon rakennuspaikka Pikkulompolalle osoitetulle RA-alueelle
- muutettu Konkelonniemen alueelle osoitettu V-alue VL-alueeksi
- Hangasvaaran länsipuolella sijaitsevan RA 2-alueen rajausta on supistettu eteläosastaan
- tarkistettu vähäisesti muutaman loma-asunnon RA-alueita

Lisäksi kaavaselostukseen on tehty seuraavia tarkistukset:

- jätevesien käsittelyä koskevia kaavamääräyksiä selostavaan kohtaan on lisätty maininta, että yleiskaava ei poista vesihuoltolain 10 §:n mukaista liittymisvelvoitetta vesijohtoon ja viemäriin sekä tiedot, miltä osin nähtävillä olleen kaavaehdotuksen jätevesien käsittelyä koskevat määräykset poikkesivat kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä ja miten määräyksiä on tarkistettu
- täydennetty kaavan toteuttaminen-kappaleeseen, että rakennettavilla ja kehitettävillä alueilla sijaitsevat luontoarvot tulee selvittää asemakaavoituksen tai muun jatkosuunnittelun yhteydessä
- täydennetty kaavan toteuttaminen-kappaleeseen, että suunnitellulla Kaitakoski-Ivalo 110 kV voimajohtolinjalla ja sen välittömässä läheisyydessä on luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja lajiesiintymiä ja uhanalaisia luontotyyppejä, jotka tulee huomioida linjausta suunniteltaessa ja töiden ajoituksessa
- lisätty arviointia pintavesiin kohdistuvista vaikutuksista
- lisätty tietoa voimassa olevista kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä ranta-alueiden ja pohjavesialueiden jätevesien käsittelyä koskien
- tarkistettu pohjavesialueita koskevat tiedot
- laadittu kaavaselostuksen liitteeksi melumallinnus Nanguniemeen johtavan Veskonimentien varrelta ja täydennetty vaikutusarviointia meluvaikutusten osalta

- lisätty tieto Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 voimaan tulosta sekä voimassa olevasta Lappi-sopimuksesta 2022-2025 ja sen sisältämästä Lapin maakuntasuunnitelmasta 2040
- saamelaisten historiaa kuvaavaa kappaletta 2.7.1.1 on täydennetty alueellisen vastuumuseon lausunnossa esitetysti
- lisätty tieto valtionmaille viime vaiheessa osoitetuille 8 rakennuspaikalle vuosina 2022-2023 tehdystä arkeologisesta inventoinnista kohtaan 7.2
- lisätty liikennettä koskevaan kuvaukseen tieto Siikajärventiestä (yt 19893)
- lisätty taulukkoon 2-1 karttaotteet myös pistemäisille muinaisjäännöskohteille ja näytetty jokaisesta muinaisjäännöskohteesta oma karttaotteensa

Matkailupalveluiden kehittäminen on yksi kunnanvaltuuston kaavoitukselle asettamista tavoitteista. Monissa lausunnoissa sekä muistutuksissa otettiin kantaa lisääntyvään matkailuun alueella. Saadun palautteen huomioimiseksi hyväksyttäväksi ehdotettavasta kaavaehdotuksesta on vähennetty matkailupalveluille varattuja alueita. Kuitenkin valtionmaalle sijoittuvan rakentamisen määrän laskennalliset periaatteet ovat samat, kuin muilla maanomistajilla. Valtion rantaviivaan osuus alueesta on merkittävä (n.156 km) ja koska sille kohdistuu myös muita alueenkäytöllisiä tavoitteita on rakentamisen vaikutuksia pyritty huomiomaan keskittämällä matkailupalvelualueita ja loma-asutusta aluekehityksen kannalta kestävästi myös valtion omien periaatteiden mukaisesti.

Metsähallitus on pitänyt kaavaehdotuksessa valtion alueille osoitettuja metsänkäsitelyä rajoittavia kaavamerkintöjä liian laaja-alaisina ja määräyksiä liian rajoittavina suhteessa yksityisille alueille osoitettuihin merkintöihin ja määräksiin. Osayleiskaavan valtion metsien käsittelyä koskevilla määräyksillä on pyritty yhteensovittamaan osallisten esittämät vastakkaiset tavoitteet yleiskaavan sisältövaatimukset huomioiden siten, että myöskään Metsähallitukselle maanomistajana ei aiheudu rajoituksista kohtuutonta haittaa. Metsähallitus on lausunnossaan tuonut esille, että mainituilla rantojen virkistysmetsien alueilla Metsähallituksen maankäytön ja metsätalouden suunnittelua ohjaa Saamelaiden kotiseutualueen luonnonvarasuunnitelma, jonka mukaan kyseiset alueet eivät ole metsätaloustaloudessa. Näin ollen kunta katsoo, että kaavaehdotus ei ole myöskään maanomistajan tavoitteiden vastainen.

Osayleiskaavalla on osoitettu 234 jo olemassa olevaa rakennettua lomarakennuspaikkaa, 227 uutta lomarakennuspaikkaa ja 50 rakennettua asuinrakennuspaikkaa, yhteensä 517 rakennuspaikkaa. Näistä Inarijärven rannoille sijoittuu kaikkiaan 232 rakennuspaikkaa. Yleiskaavassa rakennuspaikkojen sijoittamiseen vaikuttavat huomioitavien luonto- ja ympäristöarvojen lisäksi erityisesti maanomistus, mutta myös kytkeytyvyys tiestöön sekä maastonmuodot ja rannan laatu ja suuntaus. Uudet rakennuspaikat on pyritty sijoittamaan jo rakennetuille alueille Inarijärven rannoista tai keskittäen niitä maisema- ja ympäristöarvoja huomioiden, jolloin jää myös yhtenästä rakentamatonta rantaviivaa.

Osayleiskaavaan on osoitettu matkailupalvelualueita Nellimin Konkelonniemeen RM-1 9000 + p3000, Virtaniemeen RM 4000, Nanguvuonoon RM 500 ja Peuravuonon sahalle RM/saa 6000 sekä matkailun ohjelmapalvelualue RM-o1 Sarminiemen päähän. Olemassa olevat kylät on merkitty kyläkeskusalueiksi AT (Nellim, Veskonieni, Keväjärvä).

Tarkitettu Ivalon alueen osayleiskaavaehdotus ohessa:

- Osayleiskaavaehdotus II (pvm. 5.5.2025), osa-alueet 1,2 ja 3
- Osayleiskaavaselostus (pvm. 5.5.2025)
- Osayleiskaavaselostuksen liitteet:

- Liite 1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)
 - Liite 2 Matkailurakenne
 - Liite 3 Mitoitus, kokonaisrakenne
 - Liite 4 Natura-arviointi 2019
 - Liite 5 Kulutuskestävyys
 - Liite 6 Tulva
 - Liite 7 Eroosio
 - Liite 8 Porogis
 - Liite 9 Päätös rantojensuojeluohjelmasta
 - Liite 10 Kooste kaavaluonnoksesta saaduista lausunnoista ja niihin laaditut vastineet
 - Liite 11 Kooste kaavaluonnoksesta saaduista mielipiteistä ja niihin laaditut vastineet
 - Liite 12 Kooste 1. kaavaehdotuksesta saaduista lausunnoista ja niihin laaditut vastineet
 - Liite 13 Kooste 1. kaavaehdotuksesta saaduista muistutuksista ja niihin laaditut vastineet
 - Liite 14 Meluselvitys
 - Liite 15 Kooste 2. kaavaehdotuksesta saaduista lausunnoista ja niihin laaditut vastineet
 - Liite 16 Kooste 2. kaavaehdotuksesta saaduista muistutuksista ja niihin laaditut vastineet
 - Kaavaluonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet
 - Kaavaehdotus I lausunnot ja muistutukset
 - Kaavaehdotus II lausunnot ja muistutukset
 - Erilliseen kuulemiseen saadut muistutukset
 - Muistio saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesta neuvottelusta
 - Muistio poronhoitolain 53 §:n mukaisesta neuvottelusta
 - Rovaniemen hallinto-oikeuden päätös 18.10.2011
- Kaavaselostuksessa mainitut erillisselvitykset nähtävillä kokouksessa

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tommi Kasurinen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä tarkistetut Ivalon alueen osayleiskaavaehdotuksen osa-alueet 1, 2 ja 3 ja esittää edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi.

Päätös